

MADANIY DIPLOMATIYA VA MADANIY MEROS: O‘ZBEKISTONNING XALQARO IMIJINI SHAKLLANTIRISH OMILI SIFATIDA

Sultanmuratova Sayora To‘remurat qizi

O‘zbekiston davlat san‘at va madaniyat instituti

Nukus filiali talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada madaniy diplomatiya va madaniy merosning davlatning xalqaro maydondagi nufuzini oshirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, O‘zbekistonning boy moddiy va nomoddiy madaniy merosidan xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, milliy manfaatlarni ilgari surish hamda mamlakat imijini shakllantirish vositasi sifatida foydalanish masalalari yoritilgan. Madaniy diplomatiyaning zamonaviy shakllari, madaniy merosni asrash va targ‘ib qilishning dolzarb yo‘nalishlari hamda ularning xalqaro munosabatlardagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: madaniy diplomatiya, madaniy meros, xalqaro imij, yumshoq kuch, madaniy hamkorlik, nomoddiy madaniy meros, milliy qadriyatlar, xalqaro munosabatlar.

Аннотация: В данной статье анализируется роль культурной дипломатии и культурного наследия в укреплении международного имиджа государства. Особое внимание уделяется использованию богатого материального и нематериального культурного наследия Узбекистана как инструмента развития международного сотрудничества и продвижения национальных интересов. Научно обосновываются современные формы культурной дипломатии, актуальные направления сохранения и популяризации культурного наследия, а также их значение в международных отношениях.

Ключевые слова: культурная дипломатия, культурное наследие, международный имидж, мягкая сила, культурное сотрудничество, нематериальное культурное наследие, национальные ценности, международные отношения.

Annotation: This article examines the role of cultural diplomacy and cultural heritage in strengthening the international image of a state. Particular attention is paid to the use of Uzbekistan’s rich tangible and intangible cultural heritage as a tool for promoting international cooperation and national interests. The study scientifically substantiates modern forms of cultural diplomacy, current directions for preserving and promoting cultural heritage, and their significance in international relations.

Keywords: cultural diplomacy, cultural heritage, international image, soft power, cultural cooperation, intangible cultural heritage, national values, international relations.

KIRISH

Globalashuv jarayonlarining jadallashuvi sharoitida davlatlarning xalqaro maydondagi mavqei nafaqat siyosiy va iqtisodiy salohiyat, balki madaniy resurslar orqali ham belgilanmoqda. Zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida madaniy diplomatiya davlatlar o'rtasidagi o'zaro ishonchni mustahkamlash, milliy qadriyatlarni targ'ib qilish va mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishning muhim vositasiga aylandi. Shu jihatdan O'zbekistonning ko'p asrlik tarixiy-madaniy merosi xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va mamlakatning jahon hamjamiyatidagi nufuzini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda^[1, 15-b.].

Madaniy diplomatiya davlatning "yumshoq kuch" salohiyatini namoyon etuvchi mexanizm sifatida madaniyat, san'at, tarix, ta'lim va meros obyektlari orqali amalga oshiriladi. O'zbekistonning tarixiy shaharlari, me'moriy yodgorliklari, xalq amaliy san'ati, baxshichilik, maqom va boshqa madaniy an'analari xalqaro maydonda mamlakatning ijobiy qiyofasini yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda ^[2, 47-b.].

ASOSIY QISM

Madaniy diplomatiya davlat tashqi siyosatining madaniyat vositasida amalga oshiriladigan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Uning asosiy maqsadi xalqlar o'rtasida madaniy aloqalarni rivojlantirish, o'zaro hurmat va ishonchni mustahkamlash hamda milliy manfaatlarni ilgari surishdan iboratdir^[3, 31-b.].

Bugungi kunda madaniy diplomatiya ko'rgazmalar, xalqaro festivallar, ilmiy konferensiyalar, madaniyat kunlari, ta'lim dasturlari va turizm orqali amalga oshirilmoqda. Bunday faoliyat davlatlarning xalqaro maydondagi nufuzini oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston hududi qadimiy sivilizatsiyalar chorrahasida joylashgan bo'lib, boy tarixiy va madaniy merosga ega. Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi tarixiy markazlar jahon madaniy merosining muhim qismi hisoblanadi^[4, 52-b.].

Mamlakatda moddiy meros bilan bir qatorda nomoddiy madaniy merosni asrash va rivojlantirishga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, maqom san'ati, baxshichilik, xalq hunarmandchiligi va milliy bayramlar xalqaro miqyosda e'tirof etilgan madaniy qadriyatlar sifatida namoyon bo'lmoqda^[5, 68-b.].

Madaniy merosning xalqaro darajada targ'ib qilinishi mamlakatning tarixiy taraqqiyoti, ma'naviy salohiyati va milliy qadriyatlarini jahon hamjamiyatiga tanitish imkonini beradi. Bu esa O'zbekistonning xalqaro imijini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Madaniy diplomatiya va xalqaro imij

Xalqaro imij davlat haqidagi tasavvurlar, baholar va stereotiplar yig'indisidan iborat bo'lib, uning shakllanishida madaniyat muhim rol o'ynaydi. Madaniy diplomatiya orqali davlat o'zining tarixiy merosi, madaniy yutuqlari va zamonaviy taraqqiyotini namoyish etadi^[6, 84-b.].

So'nggi yillarda O'zbekistonda xalqaro madaniy forumlar, baxshichilik festivallari, maqom anjumanlari va san'at ko'rgazmalari muntazam tashkil etilmoqda. Ushbu tadbirlar mamlakatning ochiqlik siyosatini namoyon etish bilan birga, xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga ham xizmat qilmoqda^[7, 39-b.].

Shuningdek, xorijiy mamlakatlarda o'tkazilayotgan O'zbekiston madaniyati kunlari, ko'chma ko'rgazmalar va ilmiy anjumanlar ham milliy madaniyatni targ'ib qilishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, madaniy diplomatiya xalqaro munosabatlarning gumanitar yo'nalishini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston misolida madaniy meros obyektlari va nomoddiy madaniy qadriyatlarining xalqaro maydonda targ'ib qilinishi mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Madaniy diplomatiyaning samaradorligi bir necha omillar bilan belgilanadi:

- madaniy meros obyektlarini saqlash va restavratsiya qilish;
- nomoddiy madaniy merosni qo'llab-quvvatlash;
- xalqaro madaniy loyihalarni kengaytirish;
- madaniyat sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish;
- madaniy turizmni rivojlantirish.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, madaniy diplomatiya O'zbekistonning xalqaro nufuzini oshirish, xorijiy davlatlar bilan aloqalarni mustahkamlash va milliy manfaatlarini ilgari surishda muhim strategik vosita bo'lib xizmat qilmoqda^[8, 27-b.].

XULOSA

Madaniy diplomatiya zamonaviy xalqaro munosabatlarning muhim tarkibiy qismi sifatida davlatlarning xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi. O'zbekistonning boy tarixiy va madaniy merosi mamlakatning xalqaro imijini shakllantirishda muhim resurs hisoblanadi.

Madaniy merosni asrash, ilmiy o'rganish va xalqaro miqyosda targ'ib qilish nafaqat milliy madaniyatni rivojlantirish, balki davlatning xalqaro nufuzini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli madaniy diplomatiya va madaniy merosni uyg'un rivojlantirish O'zbekistonning xalqaro hamkorlik siyosatidagi ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jo'rayev N. Madaniyat nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
2. Umarov E. Madaniyatshunoslik asoslari. – Toshkent: Fan, 2020.
3. Nye J. Soft Power: The Means to Success in World Politics. – New York: Public Affairs, 2004.
4. O'zbekiston madaniy merosi jahon to'plamlarida. – Toshkent, 2021.

5. Nomoddiy madaniy meros va uning zamonaviy talqini. – Toshkent: Fan, 2022.
6. Cull N. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement. – London, 2019.
7. O‘zbekiston Respublikasida madaniyat va san’at taraqqiyoti masalalari. – Toshkent, 2023.
8. Madaniy diplomatiya va xalqaro hamkorlik. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021